

Алекс Болдин

Сезонът на маслините

Първата ноемврийска слана падна неочаквано, след един топъл и мек ден на сиромашкото лято. Утринта беше мъглива. Есенното слънце жадно се опитваше да пробие мрака и да докосне с гальовните си топли лъчи пожълтялата трева и окапалите дървесни листа. Когато бялата влажна пелена на мъглата най-сетне се вдигна, кристалчетата лед по локвите, милвани от слънчевата светлина, заблестяха меко в разноцветна палитра от отблясъци. Дърветата, с оголелите си черни клони, поскърваха тъжно, меланхолично. Дали своя плод те с тревога и примирение очакваха идването на зимата. Няколко едри мушмули, мокри и унили бяха приютили семейство дребни паячета. Тяхната старателно изплетена ефирна мрежа потрепваше нежно, натежала от ситните капчици студена роса.

Прозорецът на дърводелската работилница светеше от рано. Трябваше да се изпълнява една жизнено важна поръчка и Цеко, майстор-дърводелеца настойчиво чукаше и режеше нещо от тъмни зори. Банцигът просвистяваше тревожно. Спираше за кратко. Няколкото удари от чук отекваха глухо, а след туй сребрилата му лента отново захващаше стремителния си шеметен бяг. Най-сетне обещаната на Коста прозоречна дограма бе завършена. Трябваше само да я покрие с безир и да я остави да поизсъхне. Единият слой беше положен. Докато хване добре, можеше да запали цигара и да отмори.

Цеко бръкна в джоба на изпокъсания си панталон, извади пакета с цигари и го опипа с отчаяние.

Бяха останали само две, леко смачкани но истински ароматни папирози. От една седмица бе привършил парите и минал на вересия при Тано бакалина. Снощи, с много уговорки, Тано му премери четвърт евтино сирене, уви го в сива амбалажна хартия, отрязва половин черен хляб и му ги подаде намръщен и клатещ с глава. Всеки си е с проблемите. На Тано му трябваша пари за да закупи нова стока. Имаше му обаче доверие. Знаеше, че когато изкара някой и друг лев, Цеко винаги без забавяне си плащаше борчовете.

Дърводелецът все пак се реши. Секна клечката кибрит и запали цигара. Пое дълбоко въздух и стана за да отвори вратата на работилницата, защото ситния дървесен прах, както и цигарения дим след малко щяха да го подкарат на кашлица.

В момента в който отвори вратата, той трепна изненадан и отстъпи назад. На няколко крачки пред него стоеше малко хлапе. Беше слабичко, някъде около четири или пет години. Русата му косица беше разрошена. Очите му сини и огромни, сякаш отразяваха цялото учудване на

света. По бледите бузи, още се стичаха незасъхнали скорошни сълзи. Беше захапало показалец с една чисто детска нерешителност и боязън. Малко сиво якенце пристягаше тесните му рамене. То не бе закопчано, защото липсваха копчета. Бялата някога фланелка под него беше разкъсана на няколко места. Платнените дочени панталонки, пристегнати към кръста му с конопена връв, бяха несъразмерно големи за крехкото му телце.

Стоеше тихо и гледаше любопитно машината която дърводелецът бе оставил да върти на празни обороти. Изненадан от неочаквания си посетител, Цеко се присегна и изключи прекъсвача на банцига. Отупа ситната бяла дървесна прах наслоила се по работния му комбинезон и пристъпи към хлапето. То трепна боязливо, свали ръчичката си и го загледа някак смутено, като бито кутре, изнемошяло и виновно.

– Как се казваш, юначе? – клекна пред него и го погали по рошава-та главица.

– Гошко...

– Значи ти си Георги Победоносец! Знаеш ли кой е Георги Победоносец? Оня воин който е сразил страшната ламя! На колко годинки си бе Георги?

– На пет... – изрече вече по-уверено момчето, подсмъркна сопола и ведрa сянка пробяга по лицето му. Не посочи с пръсти а го каза на глас. Значи е будно и интелигентно това хлапе.

– А ти какво правиш, чичо?

– Ами какво ли? Правя един прозорец за една къща. Това е банциг. Ела, ела да видиш машината. Старичка е но ми дава хляба насъщни. – Той хвана момчето за ръка и го заведе до машината.

Малчуганът бе очарован. Очите му се бяха разширили от възхищение. Протегна ръка, пипна плота, след това и прясно безирасания прозорец. Явно тая машина за рязане на дърво му се стори много интересна.

Ръката на детето студенееше в неговата. То залитна неуверено и замълча. Цеко го погледна внимателно. В цялата му стойка и фигура се четеше силно изтощение и отмала. Колко ли време не беше яло това дете? Какъв беше дървен като занаята си, дървен и недосетлив...

– Ела Гошко, ела и седни тук на тоя стол.

„Столът“ беше едно късо, отрязано парче от буков дънер, на който беше сковал импровизирана облегалка. При цялата теснотия и бъркотия в дърводелската му работилница, това бе единствената мебел, на която си позволяваше да поседне когато се умори.

Присегна се и откачи платнената торба от пирона. Вътре беше

обядът му, парче стар вчерашен хляб и бучката сирене която Тано му бе дал на вересия. Седна срещу момчето на друг дънер, а на трети разгъна вестник. Нарязва сиренето на тънки филийки а хляба разчупи на две еднакви парчета.

– Хайде юнак Георги започвай. Не ми казвай само, че не си гладен.

Момчето гледаше невярващо импровизираната трапеза пред себе си, след това се присегна неуверено, взе хляба и парченце сирене. Захапа ги стръвно с дребните си остри зъбки, напълни уста и задъвка едно лакомо както само отчаян от глад човек може да дъвче. Бледите му бузки се издуваха ту от едната ту от другата страна. Погледът му на прегладняло кутре излъчваше благодарност и благоговение. Трогна го тоя поглед. Залъкът заседна на гърлото му. Не можеше да преглътна от възлнение. Спря да яде и го загледа с умиление. Колко ли време не беше яло това дете? От къде се появи? Кой ли бяха родителите му?

– Е, как е Георги? Вкусно ли е? – едва изрече с нарастващо възлнение.

– М-м-м-м... Да чичо... – пророни с напълнена уста момчето.

– Цеко! Цеко ми е името... Чичо Цеко.

– Чичо Цеко...

– Къде са майка ти и татко ти?

– Не зная...

– Не знаеш?! А къде живееш?

– При баба. Хей надолу, по улицата край реката. Но баба е болна. От сутринта не иска да се събуди.

– Болна! Божичко! Ами ти?

– Аз ли? Аз ходя насам натам. Чух, че нещо силно бучи тук и исках да видя...

– Кой гледа баба ти като е болна?

– Аз...

– От кога не си ял бе момче?

– Не зная. Не съм ял. И баба не яде. Само лежи, лежи, пъшка и не става. Каза ми да ида при един чичо, който ще ми даде ядене и ще ме води при други деца, ама...

– И какво?

– Не зная как да го намеря...

– Боже!...

– А ти чичо, нали ми даде да ям. И ти си като оня чичо за който ми каза баба. Ти си добър... Добър...

Русолявият малчуган беше вече излапал хляба и сиренето, беше се

умълчал. Клепачите му натежаха, главичата му клюмна. Вероятно не бе спал а само бе плакал, плакал за баба си и за това, че не е открил човека при който го е пратила.

Стана, повдигна го. Беше лекичък като перце. Положи го внимателно на двата чувала със стърготини и метна отгоре му старото си изляно сако.

Този следобяд не пусна банцига. Безироса още веднъж дограмата. Утре рано трябваше да дойде Коста за да я вземе. Не искаше повече да вдига шум и да буди детето. Седна край него и го загледа. Душата му се топеше от жал за това клето същество.

Когато последните лъчи на слънцето близнаха прашния прозорец на дърводелската работилница, Цеко отвори отново вратата. Свежият въздух нахлу вътре и разбуди хлапето. То се надигна, попремаги и изрече първите си думи.

– Чичо, искам да ида да събудя баба.

– Добре Гошко, ще идем двамата. Хайде! А утре сутринта, когато майстор Коста ми плати дограмата ще идем до Тано – бакалина и ще купим едри гръцки маслини. Тия ял ли си едри черни маслини? Няма нищо по-вкусно на света от маслината. Сега в Гърция е сезонът за бране на маслини. Ако бях по-млад щях да ида и да не се връщам.

– Къде е Гърция?

– Далеч, далеч на юг, до топлото Егейско море. Там растат едни чудно хубави дървета, които раждат зелено-черни плодове. Това са маслините. Обичам ги от малък. Леко нагарчат, тръпчиви и леко солени, просто чудно вкусни плодове са. Ти ял ли си маслини?

– Не чичо...

– Значи, няма по вкусен плод от тях. Утре ще купя и ще ядем до насита. Ще видиш каква вкусотия е маслината.

Момчето се усмихна. За първи път Цеко видя на устните му усмивка. Погали го по русата главичка, заключи вратата на работилницата и го поведе надолу по улицата натам, към схлупената къщурка, където живееше баба му.

Залезът вече позлатяваше каменното чело на Балкана когато Цеко почука на вратата на къщурката. Не отговори никой. Той натисна дръжката на вратата и влезе. Момчето плахо го последва.

Озоваха се в малка стаичка с опушени, олющени и отдавна немазани с вар стени. Стари очукани мебели тънеха в прах и забвение. На тясно легло, в дъното на стаичката, лежеше старица. Беше завита със скъсано одеяло. Малката печка очевидно дълго време не беше палена, защото

нямаше гориво за нея. По стените висяха опушени фотографии на семейна двойка от преди трийсет и повече години. В ъгъла между двете тесни прозорчета бе окачено кандило. То също не бе палено от доста време. Посребрената икона на Богородица бе одиплена в паяжини. Друга малка иконка на Исус Христос гледаше скръбно към двамата.

Изведнъж Цеко чу хлипане. Детето плачеше. То потреперваше с рамене, хващаше се отчаяно за бузките и изхлипваше безнадеждно. То разбираше, че се е случило нещо много страшно с баба му.

– Тя не се буди, чичо...

– Цеко разбра. Старицата беше починала. Странно примирение бе изписано на лицето и. Изстиналият и поглед гледаше тъжно някъде далеч, може би към прекрасния и неясен свят на отвъдното. Беше се примирила и се бе предала в ръцете на Господа. Беше се надявала и повярвала, че внучето и ще иде при оня близък роднина. Ще иде и ще бъде гледано грижовно. Ще бъде нахранено. Останала сама, тя спокойно и примирено бе прегърнала Смъртта.

Цеко пристъпи тихо, навел глава. Прекръсти се бавно и леко, нежно, сякаш гали цветето, и затвори очите.

В сумрака на залязващия ден се чуваше само неутешимото детско хлипане и неловкото подсмърчане на дърводелеца.

– Гошко... – зададено промълви той. Знаеш ли, че баба ти не е те е напуснала. Тя е там горе и те гледа. Не плачи. Тя иска да не плачеш за нея. Казва ти, че е отишла там където е много хубаво и красиво. Винаги когато пожелаеш ще бъде край теб само, че има едно нещо... Няма да можеш да я виждаш... Ще бъде край теб и ще ти говори когато пожелаеш. Ще се грижи за теб и бъдещето ти. За да я чуеш, само трябва да затвориш очи и да си представиш, че е до теб. Чак тогава ще разбереш какво ти казва.

– Бабенце... Вярно ли е? Каж ми, вярно ли е?

– Вярно е момчето ми, вярно е. Щом аз ти го казвам, вярно е. Още не съм лъгал и мамил никого през живота си. Вярно е... Хайде! Хайде да идем сега у дома и да ти прочета една хубава приказка. Знаеш ли, имам една много стара книжка с приказки на българския писател Ангел Каралийчев. Преди много години моя дядо ми я четеше. Там има една прекрасна приказка за юнака, ламята и златната ябълка. Хайде, момчето ми... Хайде!

Излязоха от старата схлупена къщичка, хванати за ръце. Тръгнаха бавно на запад, натам където залязваше слънцето. Последните му лъчи се заиграха по мокрите от сълзи бузи на малчугана. Той бе повдигнал

главица към добрия чичо. Гледаше го унесено и слушаше омайните и насърчаващи думи. Беше спокоен, защото най-сетне бе срещнал жестоко отнетата му от живота надежда и доброта.

– Виждаш ли там? Хей там, на юг... Там е Гърция. Там растат маслините. Сега там има и наши българи-берачи. От сутрин до вечер берат маслини. Ядат на воля маслини. И ние с теб ще ядем утре маслини. Ще ядем колкото ни душа иска, едри, черни, ароматни и слабо горчиви маслини. Този път Тано – бакалина няма да се мръщи, защото ще му платя с честно спечелени пари.

Знаеш ли Гошко, кое е най-хубавото, за което ни уважават хората? Най-хубавото е да живеем честно и да не мамим. Когато вземаме на вересия, трябва винаги да си връщаме без забавяне дълга. Тогава ще ни уважават.

– Я ми покажи сега къде е Гърция? Къде е страната на маслините, момчето ми?

Хлапето се усмихна, последната му сълзица бавно се отрони и падна в повехналата трева. Друга повече не се появи. То вдигна ръчица. Показалецът му сочеше на югозапад, натам където, в пурпурно златната пелена от облаци залязваше слънцето.

КРАЙ

© 2006 Алекс Болдин

Източник: Авторът

Разпространява се при условията на лиценза „Криейтив Комънс – Признание –
Некомерсиално – Без производни“ версия 2.5 (CC-BY-NC-ND version 2.5)

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2953>]